

Remissyttrande över Boverkets rapport 2014:32 – Förslag till strategi för miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö (dnr M2014/2798Mm)

Villaägarnas Riksförbund har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerad rapport och får anföra följande.

I rapporten föreslår Boverket fyra nya etappmål med tillhörande åtgärder kopplade till fyra insatsområden. Syftet är att bidra till att Sverige uppnår miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö. Etappmålen pekar ut den samhällsomvandling som Boverket bedömer vara nödvändig för att uppnå en bättre måluppfyllelse och som ska vara riktlinjer för myndigheter, kommuner, näringsliv och andra samhällsaktörer.

Insatsområde hållbar samhällsutveckling (sid 20 ff)

I rapporten föreslås att staten ska anslå medel för att stärka den kommunala planeringsberedskapen, bl a vad gäller markberedskap. Villaägarna delar Boverkets uppfattning att det är angeläget att kommunerna inventerar lämplig mark för bostadsbyggande och undersöker skälen till varför denna inte bebyggs. Detta krävs också för att minska bostadsbristen.

Villaägarnas Riksförbund har tidigare framfört att staten måste sätta en tydlig press på kommunerna för att få fart på bostadsbyggandet. Förbundet har i bifogad rapport ”Utan mark – inga bostäder” konkretiserat ett förslag om att staten ska inskränka det kommunala planmonopolet och tvinga kommunerna att tillhandahålla en viss mängd byggbar mark för små- och flerbostadshus.

Förbundet föreslår bl a att kommunerna ska åläggas att ha detaljplanerad mark för bostadsbyggande motsvarande 5 procent av beståndet. Det ska också finnas ett omsättningskrav för småhustomter för att garantera en skälig prissättning på mark från kommunen. Omsättningskravet ska däremot inte gälla flerbostadshus eftersom investeringsbesluten där är så stora.

Insatsområde inom bebyggelsestruktur och transporter (sid 27 ff)

De förslag som förs fram i rapporten syftar till ökad täthet, minskad biltrafik och ökad tillgänglighet med gång, cykel- och kollektivtrafik. I rapporten pekas den kompakta staden ut som strategi för minskad bilanvändning och en God bebyggd miljö. Egentligen är det bara på landsbygden och i glest befolkade områden som bilen ses som ett viktigt transportmedel.

I rapporten finns en underton av att den framtida planeringen ska styra mot täta städer där människor bor på höjden och inte kör bil.

Det är bara att konstatera; alla kan och vill inte bo på Stureplan i Stockholm. Tvärtom visar undersökningar att en stor majoritet av befolkningen vill bo i småhus och att många fler skulle vilja förverkliga sin villadrom. På den här punkten är rapporten alltför ensidig.

Det naturnära småhusboendet har många fördelar. Ny forskning visar att den täta betongstaden i byggskedet orsakar större klimatpåverkan än småhusbyggande i trä. Utmaningen på det här området borde handla om hur man också kan öka villabebyggelsen på ett hållbart sätt.

När det gäller transporter föreslår Boverket ett etappmål om att ökningen i persontransportresandet i tätorter ska ske med kollektivtrafik, cykel och gång så att biltrafiken minskar. År 2020 ska personbiltrafiken i tätorter ha minskat med 10 procent jämfört med 2014.

Många människor vill kunna köra bil, även om samhällsplanerarna vill begränsa bilanvändningen. Det visar bland annat erfarenheterna från byggandet av Hammarby sjöstad (nära Stockholms innerstad) där parkeringsnormen fick lov att höjas därför att fler vill ha bil. Bilen förenklar vardagen och gör det lättare för framför allt barnfamiljer att få ihop livspusslet. Det gör att många ändå vill ha bil trots att kostnaden är hög.

Utmaningen för framtiden borde handla om hur vi kan nå bättre måluppfyllelse trots att vi kör bil. Istället för att straffa bilanvändningen så borde förslagen handla om teknikutveckling, en modernare bilpark, att stimulera till fler elbilar, ställa krav på laddinfrastruktur vid samhällsplanering, bilpooler, innovativa parkeringslösningar, förortsparkering etc etc.

Möjligen kan en ökad satsning på elbilar vara en lösning för framtiden. Den genomsnittliga dagliga bilresan i Sverige är 2,7 mil¹. Enligt uppgift är omkring hälften av alla bilresor i Sverige 5 km eller kortare². De flesta elbilar har en räckvidd på ca 150 km idag. Det innebär att en övervägande del av transporterna inom städer och större tätorter borde kunna ske med hjälp av elbilar i framtiden. En sådan lösning ligger dessutom i linje med regeringens satsning i vårpropositionen 2015 på stöd för bland annat installation av laddinfrastruktur för elfordon.

Förbundet anser även att de förslag till åtgärder som framförs för att minska bilanvändningen är alltför långtgående och har för stora inslag av ”piska”. I rapporten föreslås till exempel gång-, cykel och kollektivtrafik ska vara normgivande i planeringen, skatt på parkeringsplatser, minskade möjligheter till parkering, möjligheter att ta i anspråk mark för gång- och cykelvägar utan koppling till fastighet etc. Istället för att straffa de som åker bil så borde inriktningen vara utbyggd kollektivtrafik och andra åtgärder som gör det mer attraktivt att välja ett annat transportmedel än bilen, dvs åtgärder som leder till att bilen konkurreras ut.

När det sedan gäller förslaget om möjlighet att anlägga fristående cykelvägar (sid 37 i rapporten) har förbundet följande synpunkt.

Rapporten bygger delvis på en sammanställning av förslag som framförts tidigare, men aldrig genomförts. Boverket föreslår till exempel att Trafikverket, Boverket och Lantmäteriet får i uppdrag att se över och vid behov uppdatera Cykelutredningens förslag (SOU 2012:70) om möjlighet till markåtkomst vid anläggande av friliggande cykelvägar utan markägarens medgivande. Förslaget innebär bland annat att rättighet ska kunna upplåtas enligt 49 § anläggningslagen till förmån för en kommun att bygga och underhålla cykelvägar utan anknytning till viss fastighet bör genomföras och att det i fortsatta utredningsarbetet bör övervägas om sådan rätt även ska

¹ RVU Sverige - den nationella resvaneundersökningen 2012–2013

² <http://www.dn.se/motor/de-vill-stoppa-lojligt-korta-bilresor/>

kunna upplåtas till förmån för staten. Förslaget är ursprungligen ett förslag från 2002 från Lantmäteriet.

Villaägarna avstyrkte utredningens förslag att utvidga tillämpningen av 49 § anläggningslagen i ett remissvar daterat 2013-02-11 och anförde följande.

”Villaägarna är generellt sett positiva till att människor cyklar, men konstaterar att det måste vägas mot skyddet för det egna ägandet. Villaägarna anser inte att cykling är ett sådant angeläget allmänt intresse som avses i 2 kap 15 § regeringsformen och att markupplåtelser för cykelvägar ska ske genom frivilliga överenskommelser med berörda fastighetsägare och inte tvångsvis.

Villaägarna konstaterar också att det vid ett remissmöte 2005-09-16 i Justitiedepartementet med anledning av Lantmäteriets förslag från olika håll framfördes principiella invändningar mot förslaget; bl a att det systematiskt inte hör hemma i anläggningslagen och att anläggningslagens sakägarbegrepp är allt för begränsat. Sådana synpunkter har utredningen inte berört.”

Villaägarna har fortfarande samma uppfattning och avstyrker Boverkets förslag på den här punkten.

VILLAÄGARNAS RIKSFÖRBUND

Gunnar Jansson
förbundsdirektör